

III Ca 339/20 - Wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi

LEX nr 3307266

Wyrok

Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 20 maja 2021 r.

III Ca 339/20

UZASADNIENIE

Skład orzekający

Przewodniczący: Sędzia Bożena Rządzińska.

Sędziowie: Marta Witoszyńska, (del.) Michał Krakowiak.

Sentencja

Sąd Okręgowy w Łodzi III Wydział Cywilny Odwoławczy po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2021 r. w Łodzi na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą we W. przeciwko R. K. o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Zgierzu

z dnia 7 listopada 2019 r. sygn. akt I C 1519/18

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1. na następujący:

"1 a) zasądza od R. K. na rzecz (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą we W. kwotę 9 830,85 zł (dziewięć tysięcy osiemset trzydzieści złotych osiemdziesiąt pięć groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty,

1b) oddala powództwo w pozostałym zakresie.";

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. nakazuje pobrać od (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą we W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 540 (pięćset czterdzieści) złotych tytułem części nieuiszczonej opłaty sądowej od apelacji, od której pozwana była zwolniona;

IV. zasądza od (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą we W. na rzecz R. K. kwotę 1 594,08 zł (jeden tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt cztery złote osiem groszy) tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa procesowego z urzędu w postępowaniu apelacyjnym;

V. nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Zgierzu na rzecz adwokat Z. B. kwotę 1 357,92 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt siedem złotych dziewięćdziesiąt dwa grosze) tytułem części kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Uzasadnienie faktyczne

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. akt I C 1519/18, Sąd Rejonowy w Zgierzu:

1. zasądził od pozwanej R. K. na rzecz powoda (...) Bank SA z siedzibą we W. kwotę 21.336,51 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 17 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty co do kwoty 2.066,75 złotych, z odsetkami umownymi w wysokości odsetek za opóźnienie od dnia 16 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty co do kwoty 19.218,06 złotych;
2. o kosztach procesu orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, pozostawiając szczegółowe rozliczenie referendarzowi sądowemu.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie:

- art. 58 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie,
- art. 45 ustęp 1 w związku z art. 30 ustęp 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim poprzez jego niezastosowanie,
- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym przede wszystkim treści umowy kredytowej zawierającej postanowienia niedozwolone oraz treści zeznań świadków - pracownic powodowego banku - oraz zeznań pozwanej co do braku swobody w rezygnacji z dodatkowych umów ubezpieczenia.

W świetle tak postawionych zarzutów skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda zwrotu kosztów procesu. Wniosła też o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie.

Uzasadnienie prawne

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej okazała się zasadna w części, skutkując zmianą zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie zasądzonej kwoty do 9.830,85 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 17 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty, oddaleniem powództwa w pozostałym zakresie.

Podzielając ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i przyjmując za własne, należy odnotować, że ich ocena w świetle art. 233 § 1 k.p.c. nie jest wszechstronna w kontekście argumentacji, przyjętej u podstaw zmiany kwestionowanego wyroku, o czym mowa poniżej.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2016 r. poz. 1528 z późn. zm.), dalej jako u.k.k., w przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

Celem z kolei art. 30 u.k.k. jest zapewnienie konsumentowi łatwego dostępu do informacji na temat warunków udzielonego mu kredytu oraz jego sytuacji prawnej w związku z kredytem.

Dokument umowy, który otrzymuje konsument, ma stanowić zwięzłe kompendium informacji prawnej dla konsumenta, tak aby nie musiał on ponosić kosztów transakcyjnych (wysiłku, wydatków) w celu uzyskania potrzebnych mu wiadomości. Dokument umowy ma być instrumentem redukującym asymetrię informacyjną między kredytodawcą a konsumentem na temat sytuacji prawnej stron.

Jeżeli umowa jest ważna (tzn. uzgodniono minimalne warunki tej umowy), a w dokumencie umowy nie zamieszczono elementów wymaganych przez art. 30 ust. 1 u.k.k. i elementów tych nie przekazano konsumentowi w inny sposób, kredytodawcę mogą spotkać sankcje o charakterze cywilnoprawnym (sankcja odszkodowawcza, sankcja kredytu darmowego na podstawie art. 45 ust. 1 u.k.k.), publicznoprawnym (art. 24 ust. 1 u.o.k.k.) lub karnym (art. 138c § 1 k.w.).

Wszystkie składniki pożyczki (kredytu konsumenckiego), w tym całkowita kwota kredytu (30 ust. 1 pkt 4 u.k.k.), muszą być zatem przedstawione w sposób rzetelny i precyzyjny.

Konsument musi mieć także prawo wyboru zawarcia konkretnej umowy, w tym swobodę w wyborze dodatkowych składników kredytu.

W przedmiotowej umowie, jako całkowitą kwotę kredytu, a więc sumę środków udostępnionych konsumentowi bez kredytowanych kosztów wskazano kwotę 18.411,18 złotych. Z materiału dowodowego

sprawy wynika, że w ramach kredytu pozwana otrzymała kwotę 2.600 złotych, wypłaconą na cele konsumpcyjne oraz kwotę 9.181,94 złotych, przeznaczoną na spłatę wcześniejszych zobowiązań. Suma pieniężna podana jako całkowita kwota kredytu jest zatem wyższa od sumy udostępnionych pozwanej środków, co też, mając na uwadze fakt, że na wskazane koszty kredytu składały się odsetki, prowizja i opłata, wskazuje, iż powód do całkowitej kwoty kredytu doliczył koszty ubezpieczenia na życie oraz assistance. Opłaty z tego tytułu, zgodnie z przepisami przywołanej ustawy są traktowane jako całkowity koszt kredytu, nie stanowią natomiast sumy udostępnionej kredytobiorcy. Wskazanie w treści umowy całkowitej kwoty kredytu o wartości wyższej niż w rzeczywistości stanowi naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy i może stanowić podstawę do zastosowania wobec pozwanej tzw. sankcji kredytu darmowego. To oznacza, iż winna ona zwrócić kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy, tj. sumę otrzymanej kwoty 2.600 złotych, wypłaconej na cele konsumpcyjne oraz kwoty 9.181,94 złotych, przeznaczonej na spłatę wcześniejszych zobowiązań, pomniejszoną o dokonaną w okresie od dnia 31 sierpnia 2016 r. do dnia 11 kwietnia 2017 r. spłatę kapitału w wysokości 1.951,09 zł.

W związku z powyższym zarzut apelacji w omawianym zakresie (art. 45 ustęp 1 w zw. z art. 30 ustęp 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim) w zw. z art. 58 k.c. należy uznać za uzasadniony.

Podkreślenia wymaga, że wykonanie przez konsumenta uprawnienia określonego w art. 45 ust. 1 u.u.k. powoduje zmianę treści stosunku kredytu konsumenckiego. Sankcja kredytu darmowego sprowadza się do pozbawienia kredytodawcy przychodów z tytułu określonego kredytu konsumenckiego, czyli utraty zarobku planowanego w ramach danej transakcji.

Obejmuje zasadniczo wszystkie przychody kredytodawcy związane z kredytem konsumenckim, niezależnie od ich nazwy: odsetki, opłaty, prowizje, składki, koszty itp. Sankcja kredytu darmowego obejmuje także odsetki i inne koszty, które są pobierane w ciężar kapitału kredytu.

Wykonanie uprawnienia ma skutek wsteczny (działanie ex tunc) w tym sensie, że sankcja kredytu darmowego obejmuje - z pewnymi wyjątkami - wszelkie odsetki i inne koszty z tytułu kredytu konsumenckiego, niezależnie od okresu ich naliczania: przed wykonaniem uprawnienia czy po wykonaniu. Powoduje, że odpada podstawa świadczenia w odniesieniu do takich odsetek i kosztów, a konsument może potrącić swoje roszczenie o zwrot uiszczonych odsetek i kosztów z roszczeniem kredytodawcy o spłatę kapitału kredytu (art. 498 i n.k.c). Odsetki, o których mowa w art. 45 ust. 1 u.u.k., oznaczają przy tym tylko odsetki kapitałowe. Odsetki za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.) nie są bowiem objęte sankcją kredytu darmowego (por. wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 14 grudnia 2016 r., III Ca 604/16, (...)) Kredytobiorca nie powinien być bowiem premiovany w sytuacjach, w których sam narusza postanowienia umowy o kredyt konsumencki, opóźniając się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego. Odsetki za

opóźnienie zasadniczo pełni funkcję zryczałtowanego odszkodowania, ewentualnie funkcję penalną i nie stanowią wynagrodzenia za korzystanie z kapitału kredytu. Funkcja odsetek za opóźnienie uzasadnia wyłączenie ich spoddziałania sankcji kredytu darmowego. Konstatacja ta odnosi się również do przypadków, w których wysokość odsetek za opóźnienie określono w umowie o kredyt konsumencki. Sankcja kredytu darmowego nie obejmuje takich odsetek (por. (T. Czech Komentarz do art. 45 u.k.k. w: Kredyt konsumencki. Komentarz, wyd. II. Wolters Kluwer Polska, 2018, Lex/el 2019). Kredytodawca zachowuje także prawo do wszelkich kosztów związanych z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem przez konsumenta umowy o kredyt konsumencki.

Koszty takie nie podlegają sankcji kredytu darmowego, o ile wynikają z ustawy lub skutecznie je zastrzeżono w umowie albo we wzorcu umowy.

Natomiast sankcja kredytu darmowego nie powoduje wygaśnięcia obowiązku konsumenta dotyczącego zwrotu kredytodawcy kapitału wykorzystanego kredytu.

Jeżeli w umowie o kredyt prawidłowo ustalono termin i sposób spłaty kredytu, ale uchybienia dotyczą innych elementów treści tej umowy, to konsument zwraca kredyt w terminie i w sposób ustalony w umowie, tj. zgodnie z pierwotnie ustalonym harmonogramem spłaty kredytu, lecz bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy (art. 45 ust. 1 in fine u.k.k.).

Z tych względów, w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c., zaskarżony wyrok podlegał zmianie poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 9.830,85 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 17 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty oraz oddaleniem powództwa w pozostałym zakresie. Apelacja pozwanej w pozostałej części podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c.

w zw. z art. 100 k.p.c. Sąd Okręgowy nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa kwotę 540 zł tytułem części opłaty od apelacji, od uiszczenia której apelująca była zwolniona z racji stopnia w jakim wygrała postępowanie apelacyjne (54% x 1000 zł).

Wobec przegrania w 54% postępowania apelacyjnego przez powoda, a więc przeciwnika pozwanej, która była reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, koszty postępowania apelacyjnego strony pozwanej, obejmujące wynagrodzenie ustanowione z urzędu pełnomocnika, należało zasądzić od powoda na rzecz pozwanej, stosunkowo do zakresu, w jakim pozwana wygrała postępowanie apelacyjne (54%).

Wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu zwanej, zgodne z przepisami Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016.1714 z późn. zm.) wynosiło 2952 zł. W związku z tym stosownie do wyniku postępowania apelacyjnego, od powoda na rzecz

pozwanej zasądzeniu podlegała z powyższego tytułu kwota 1594,08 zł. Wynagrodzenie pełnomocnika w pozostałym zakresie podlegało wypłacie ze Skarbu Państwa.